

Mateřská škola Březina, okres Mladá Boleslav

IČO:712 21 247

ŠKOLNÍ PLÁN EVVO

2018/ 2023

Školní plán EVVO byl projednán na pedagogické poradě dne: 31. 8. 2018

Platnost pro školní rok 1. 9 2018/ 2023

OBSAH

ŠKOLNÍ PLÁN EVVO MŠ BŘEZINA.....	4
IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE ŠKOLY	4
1. Obecná charakteristika školy a okolí.....	4
2. Environmentální výchova v MŠ Březina v současnosti	5
3. Cíle školního programu EVVO v dalších letech.....	5
4. Dlouhodobé cíle konkrétní.....	5
5. Střednědobé cíle dle RVP PV	6
6. Ekopedagogické metody.....	9
7. Hodnocení dosažených výsledků	10
8. Organizace environmentální výchovy v průběhu školního roku	11
9. Spolupráce s rodiči	18
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ	19
SEZNAM ZKRATEK.....	20
DVPP.....	20
EVVO.....	20
MP	20
MŠ	20
MŠMT	20
RVP PV	20
ŠVP PV	20
TVP	20
SEZNAM PŘÍLOH.....	20
PŘÍLOHA Č. 2 AUTOEVALUAČNÍ DOTAZNÍK PRO MŠ.....	20

ŠKOLNÍ PLÁN EVVO MŠ BŘEZINA

IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE ŠKOLY

Adresa školy:	Mateřská škola Březina okres Mladá Boleslav, Březina č. p. 94, 294 01 Mnichovo Hradiště
Telefon:	773689102
IČ:	71221247
e-mail:	msbrezina@centrum.cz
Internetové stránky:	www.msbrezina.cz
Právní forma:	příspěvková organizace
Ředitel:	Marcela Janšová

1. Obecná charakteristika školy a okolí

Mateřská škola Březina se nachází na samém okraji Českého ráje, obklopena vším, co příroda v této chráněné krajinné oblasti nabízí- lesy, pískovcovými skalními útvary, rybníky, loukami a řadou historických památek. Z oken naší mateřské školy se nám přímo otvírá pohled na krásu Drábských světniček.

Mateřská škola zahájila provoz k 1. 9. 1980. Přes to, že byla vybudována jako dvoutřídní MŠ, od samého začátku fungovala jen jako jednotřídní MŠ. Druhý pavilon byl po 10 let využíván pro provoz ZŠ. Po zrušení ZŠ v Březině byla část uvolněného pavilonu využívána pro MŠ jako tělocvična, část jako kancelář ředitelky školy a zbylé prostory byly využity jako skladové prostory OÚ Březina.

V roce 2015 začala první etapa rekonstrukce, kde byla vyměněna okna, střecha budova se zateplila a udělala se nová fasáda.

V roce 2016 proběhla druhá etapa rekonstrukce, kde pavilon, který do té doby sloužil jako tělocvična a skladovací prostory byl zrekonstruován a od 1. 9. 2016 se mohla otevřít nová třída pro 24 dětí.

V roce 2017 proběhla třetí etapa rekonstrukce, kde byl stávající pavilon školky znovu opraven a vybaven. Od 1. 9. 2016 se stala MŠ školkou dvoutřídní.

Ve třetím pavilonu MŠ se nachází prostory školní kuchyně, sklady, školní prádelna a služební byt.

Součástí mateřské školy je i prostorná zahrada pro hry a činnosti dětí.

2. Environmentální výchova v MŠ Březina v současnosti

V současné době MŠ Březina nemá vypracovaný svůj školní plán EVVO, environmentální výchova je na naší mateřské škole jako příloha součástí ŠVP PV a následně i třídního vzdělávacího programu.

Naším hlavním úkolem v rámci environmentální výchovy bylo přispět k tomu, aby děti předškolního věku pochopily, že prostředím je všechno kolem nás – lidé, společnost i příroda, aby se orientovaly v jednoduchých jevech a dějích, které je bezprostředně obklopují, aby dovedly zvážit rizika a přínosy svého jednání, aby se učily odpovědnosti za důsledky svého chování ve vztahu k prostředí.

Na základě toho jsem se rozhodla vypracovat školní plán EVVO, který bude zaměřený přímo na možnosti naší MŠ Březina v oblasti EVVO.

3. Cíle školního programu EVVO v dalších letech

Hlavním cílem EVVO se rozumí všestranné rozvíjení klíčových kompetencí. Podnítit v dětech touhu poznávat okolní svět a rozvíjet i hluboký a trvalý vztah k přírodě, který se později promění v dovednost poznávat v životním prostředí dysfunkce a chuť přírodu aktivně chránit. Osvojit si poznatky a dovednosti prožitkovým učením, rozvíjet vnímavost dětí k přírodním dějům v souvislosti s ročním obdobím (PhDr. Jančaříková, PhD., 2010).

4. Dlouhodobé cíle konkrétní

Pro realizaci EVVO v naší MŠ bychom chtěli vybudovat bezpečné badatelské zóny na naší zahradě, které budou využívány jak k realizaci výukových programů se zaměřením na EVVO, tak i ke každodennímu rozvoji fyzické a psychické zdatnosti. Dojde k maximálnímu využití prostorů přírodní zahrady a tím děti budou trávit smysluplněji ještě více času v přírodním prostředí.

Na zahradě nám vzniknou zóny aktivit, které budou cíleně podněcovat děti k zájmu o okolní svět, o jeho přirozené zákonitosti a povedou je k svobodnému rozhodování, uvědomování si zodpovědnosti za své jednání, k celistvému všestrannému rozvoji osobnosti dítěte. Promyšleně zařazovat aktivity z oblasti EVVO poskytující příležitosti k položení základů pro rozvoj kompetencí dle RVP PV.

Seznámit zřizovatele se školním programem EVVO a filozofií školy v této oblasti se snažit o spolupráci s Odborem životního prostředí v Mnichově Hradišti. Vyhledávat příležitosti, haj se účastnit veřejného života obce v oblasti EVVO.

5. Střednědobé cíle dle RVP PV

Naplňování školního programu EVVO je dalším prostředkem pro položení dobrých a pevných základů klíčových kompetencí v předškolním věku:

kompetence k učení

- soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů
- získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení
- má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije, klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo
- učí se nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům
- odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých, pokud se mu dostává uznání a ocenění, učí se s chutí

kompetence k řešení problémů

- všímá si dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem
- řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého

- problémy řeší na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost
- při řešení myšlenkových i praktických problémů užívá logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích
- zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti
- rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit
- chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit
- nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu

komunikativní kompetence

- ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog
- dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)
- domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou
- ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní
- průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím
- dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává, knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.

- ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku

sociální a personální kompetence

- samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej
- uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky
- dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost
- ve skupině se dokáže prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy
- napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí
- spolupodílí se na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim
- při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích se chová obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout
- je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečnostem
- chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí, a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování

činnostní a občanské kompetence

- svoje činnosti a hry se učí plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat
- dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
- odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem

- chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá
- má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých
- zajímá se o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřený aktuálnímu dění
- chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem, a že naopak lhostejnost, nevládnost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky
- má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami, i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat
- spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat
- uvědomuje si svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu
- ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí, a že je může ovlivnit
- dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (RVP PV, 2004)

6. Ekopedagogické metody

Metody nejčastěji uplatňované při výchovně vzdělávacím působení pedagogů:

Přirozená zvědavost, kterou je potřeba využívat při každé příležitosti. Žádná z dětských otázek by neměla zůstat nezodpovězena. Každá příležitost k pozorování či zážitku by měla být využita.

Bezprostřední kontakt s přírodou také není samospasitelným všelékem, je však nezastupitelným prostředkem. Zde záleží na atmosféře, počasí, ale především na citlivém přístupu pedagoga.

Emotivní zážitek – vědomý obdiv ke kráse přírody i jednotlivých přírodnin budeme formovat do snahy o získání hlubších vědomostí o fungování přírody, do ochránářských postojů a ochoty pro zachování živé přírody obětovat trochu svého pohodlí. Nepovažujeme za nutné znát přírodniny podle jejich názvů, ale raději mít

pro přírodu a její krásu cit, umět se na přírodu dívat a prožívat v ní nezapomenutelné chvíle všemi smysly. Budeme usilovat o největší množství zážitků, které mají formativní dopad na dětskou psychiku a rozum.

Čin – každý skutek, který děti konají s vnitřním přesvědčením a s radostí. Chceme docílit toho, aby dětem nebylo jedno, jak naše školka, zahrada, třída, ulice vypadá. Proto se budeme snažit omezit zážitky zklamání či pocitu marné a zbytečné práce.

Úcta k životu a přírodě jako celku – v nejběžnějších každodenních školních činnostech budeme pozorovat přírodu, modelovat, kreslit, napodobovat, avšak vždy šetrně a s největší opatrností vracet do míst, kde jsme si ji vypůjčili.

Týmová práce – jako každodenní příležitost ke skupinovému získávání, třídění, pozorování je prostředkem k učení se potlačovat své vlastní zájmy v zájmu kolektivu. Práce v kolektivu a především pro kolektiv je účinnou přípravou pro život.

Každodenní příležitosti a opakování – protože dětská mysl vnímá za den velké množství nových informací, může se tak lehce stát, že dítě na některý prožitek zapomene. Je třeba aktivity a zážitky připomínat, opakovat, obměňovat.

Estetično – budeme podporovat vnímavost dětí tak, aby skutečně dokázaly přírodu vnímat a dívaly se okolo sebe. Aby rozlišovaly barvy, tvary, jednotlivosti a celek.

Cesta od známého k neznámému – v tomto děti mají mnoho znalostí. Jsme jen průvodci, kteří je na jejich cestě směřují dál, k novým informacím a zkušenostem. Dítě nesmí vnímat, že se učí. Vše musí vycházet z jeho zájmu o nové poznávání.

Pochvala a úspěch a ocenění by neměly chybět na závěr každé činnosti. Ať krátkodobé či dlouhodobé. Obraz, výtvarné dílo či dlouhodobý sběr odpadu by neměl zůstat bez ohodnocení (PhDr. Jančaříková, 2010).

7. Hodnocení dosažených výsledků

Pro realizaci tohoto dlouhodobého Školního programu EVVO je nutné stanovit průběžné hodnocení a evaluaci plnění konkrétních dlouhodobých cílů. Každoročně tedy dojde k vyhodnocení stavu podle uvedených indikátorů a k přijetí opatření pro další školní rok. Tato evaluace bude vždy přílohou k Ročnímu hodnocení školy, které je schváleno pedagogickou radou do 30. 9. každého roku a poté zveřejněno. Naplnění strategických cílů je stanoveno na období pěti let, a protože se jedná

o komplexní rozvoj školy v širokém záběru, je tento Školní program EVVO pojat jako strategický plán rozvoje školy.

8. Organizace environmentální výchovy v průběhu školního roku

ZÁŘÍ

Dílčí cíle:

- Zná místo školky a její nejbližší okolí.
- Zná a rozlišuje živou a neživou přírodu v nejbližším okolí.
- Chrání prostředí kolem sebe.
- Dodržuje pravidla bezpečného chování na školní zahradě.

Činnosti a aktivity:

- Poznávání charakteristických znaků letního počasí.
- Poznávání charakteristických znaků podzimního počasí.
- Pozorujeme sklizeň ovoce a zeleniny – ochutnávka.
- Vycházky do okolních lesů – správné chování.
- Rozlišujeme listnaté stromy a jejich plody.
- Sběr přírodnin.
- Rozlišujeme strom a keř.
- Tvořivé činnosti v písku.
- Péče o živočichy v koutcích živé přírody – šneci, rybičky. Jejich krmení a čištění akvária a terária.
- Péče o rostliny ve třídách a na školní zahradě – zalévání, otírání listů.
- Zahájení celoročního sběru papíru, víček, hliníku a elektroodpadu.
- Recyklace papíru a plastu ve školce.
- Zábavné sportovní odpoledne spojené s opékáním buřtíků – sportujeme pro zdraví – učíme se chovat u ohniště.

ŘÍJEN

Dílčí cíle:

- Rozezná, co je škodlivé a nebezpečné (různé nástrahy a rizika ve spojení s přírodou) i neovlivnitelné – vítr, déšť, záplavy, teplo, sucho, mrazy.
- Ví, co může ohrožovat zdravé životní prostředí.

- Má poznatky o planetě Zemi, vesmíru apod. (například o koloběhu vody, střídání denních i ročních období a jejich příčinách, některých planetách).
- Všimá si nepořádku a škod, dbát o pořádek a čistotu, starat se o rostliny, zvládat drobné úklidové práce, nakládat vhodným způsobem s odpady, chápat význam třídění odpadu.
- Chrání přírodu v okolí, živé tvory.

Činnosti a aktivity:

- Poznáváme ovoce a zeleninu – kde se pěstuje, jak se sklízí.
- Učíme se, jak se zelenina a ovoce zpracovávají – uskladnění, zavařování, využití.
- Společné „Štrůdlování“ – učíme se péct jablečný závin.
- Pozorování třídění odpadu v okolí školy – kontejnery.
- Globus – pozorování, vyprávění.
- Práce s encyklopediemi – pozorování vesmíru a planet.
- Polodenní turistický výlet do lesa (krmelec, posed) – lesní zvířata.
- Sběr přírodnin a vytváření přírodních obrázků.
- Vyrábíme zvířátka z kaštanů.
- Navlékáme korálky pro maminku – jeřabiny.
- Společně si vaříme šípkový čaj.
- Třídění odpadu.
- Drakiáda – společné pouštění draků – využíváme povětrnostní podmínky pro zábavu.
- Pozorujeme zkracování dne.

LISTOPAD

Dílčí cíle:

- Dbá o svoje zdraví a bezpečí svoje i druhých.
- Učí se chránit přírodu, vážit si života ve všech jeho formách.
- Dodržuje pravidla chování v přírodě.
- Pozoruje důsledky špatného chování lidí v přírodě.
- Zajímá se, co se v okolí děje, všimá si dění a změn ve svém okolí, komentuje proměny, přizpůsobuje oblečení – rozlišuje pocitu chladu a tepla.

- Uvědomuje si, že člověk a příroda se navzájem ovlivňují, že každý může svým chováním působit na životní prostředí (podporovat či narušovat zdraví, přírodní prostředí i společenskou pohodu).
- Všímá si nepořádku a škod, dbát o pořádek a čistotu, starat se o rostliny, zvládat drobné úklidové práce, nakládat vhodným způsobem s odpady, chápat význam třídění odpadu.
- Je citlivý k přírodě.

Činnosti a aktivity:

- Vycházky do lesa a okolí- uspávání broučků.
- Vysvětlujeme si, co to znamená CHKO. Jak se zde chováme.
- Pozorujeme změny v přírodě – zbarvení listů a jejich opadávání.
- Rozeznáváme stromy jehličnaté a listnaté.
- Přiřazujeme plody k lesním stromům.
- Pozorujeme ptáky, prohlížíme si encyklopedie ptáků a lesních zvířat.
- Proč někteří ptáci odlétají na jih.
- Učíme se rozlišovat materiály – dřevo, kov, plast, sklo, papír, látka.
- Určujeme materiály u různých věcí ve svém okolí.
- Třídíme odpad.
- Svatomartinský průvod – „Zamykání lesa“ – les se připravuje na zimu.

PROSINEC

Dílčí cíle:

- Uvědomuje si, že jak svět přírody, tak i svět lidí je na různých částech naší planety různorodý a pestrý a ne vždy šťastný.
- Poznává, že časem se vše vyvíjí a proměňuje – změny v přírodě, ubíhání času při čekání na Vánoce.
- Pozoruje přírodu, uvědomuje si, že příroda a počasí se během roku mění.

Činnosti a aktivity:

- Pečujeme o zvířata v zimě – vyrábíme jednoduchá ptačí krmítka a zavěšujeme je na školní zahradě i v lese.
- Jak se žije kaprům – vycházky k rybníku.

- Zdobíme v lese vánoční stromy pro zvířátka – mrkev, jablka, piškoty, jeřabiny, kaštany, žaludy.
- Pozorujeme sněžení, led, rampouchy – pokusy s ledem a sněhem.

LEDEN

Dílčí cíle:

- Má povědomí o existenci planety Země, jako součásti vesmíru.
- Přizpůsobuje své chování tak, aby jeho důsledky nepoškodily zdraví těch společenství, v nichž žije.
- Má poznatky o planetě Zemi, vesmíru apod. (například o koloběhu vody, střídání denních i ročních období a jejich příčinách, některých planetách).

Činnosti a aktivity:

- Třídění odpadu.
- Pozorujeme zimní počasí – sněžení, metelice, chumelenice, náledí.
- Doplňujeme ptačí krmítka – známe potraviny, které ptáčkům ubližují.
- Nosíme potravu zvířátkům do lesa – kaštany, žaludy, bukvice, jeřabiny, mrkev.
- Rozlišujeme a poznáváme stopy ve sněhu – zvířátka a ptáci v lese.

ÚNOR

Dílčí cíle:

- Zná, co je škodlivé a nebezpečné – různé nástrahy a rizika ve spojení s přírodou.
- Zná, co je v přírodě neovlivnitelné – vítr, déšť, záplavy, teplo, sucho, mrazy.
- Ví, co může ohrožovat zdravé životní prostředí.
- Uvědomuje si, že člověk a příroda se navzájem ovlivňují, že každý může svým chováním působit na životní prostředí – podporovat či narušovat zdraví, přírodní prostředí i společnou pohodu.
- Osvojuje si poznatky a dovednosti potřebné k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí mateřské školy.

Činnosti a aktivity:

- Třídění odpadu.
- Péče o zvířata v koutku živé přírody.

- Chodíme do lesa dokrmovat zvířátka i ptáčky.
- Pečujeme o krmítka na školní zahradě.
- Snažíme se odhrabávat sněh s chodníků dřevěnými lopatkami.

BŘEZEN

Dílčí cíle:

- Zajímá se, co se v okolí děje, všímá si dění a změn ve svém okolí (např. v přírodě).
- Pozoruje přírodu, uvědomuje si, že příroda a počasí se během roku mění.
- Uvědomuje si, že člověk a příroda se navzájem ovlivňují, že každý může svým chováním působit na životní prostředí (podporovat či narušovat zdraví, přírodní prostředí i společenskou pohodu).
- Všímá si nepořádku a škod, dbá o pořádek a čistotu, stará se o rostliny, zvládá drobné úklidové práce, nakládá vhodným způsobem s odpady, chápe význam třídění odpadu.
- Osvojuje si poznatky a dovednosti potřebné k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí mateřské školy.

Činnosti a aktivity:

- Třídění odpadu.
- Péče o rostliny a zvířata v koutku živé přírody.
- Pozorujeme změny v přírodě – charakteristické znaky jarního počasí.
- Rovnodennost – vysvětlení, encyklopedie, mapy.
- Pozorujeme první pupeny na keřích a stromech – vycházky do lesa.
- Pozorujeme první jarní květiny – sněženka, bledule, petrklíč.
- Učíme se rozlišovat zvířata podle zvuku hlasu.
- V encyklopediích vyhledáváme ptáky, kteří se k nám brzy vrátí.
- Sázíme semínka rostlin a pozorujeme, jak klíčí – na školní zahradě a v truhlících, sázíme pažitku do truhlíků.
- Pozorujeme zvířátka v lese – ježek, veverka.
- Učíme se pojmenovat mláďata lesních zvířat.
- Vynášení Mořeny a odemykání lesa – společné zdobení – dodržujeme tradice.
- Hrabeme trávu na školní zahradě.

DUBEN

Dílčí cíle:

- Je citlivý k přírodě.
- Rozvíjí si schopnosti vážit si života ve všech jeho formách.
- Osvojuje si poznatky a dovednosti potřebné k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí mateřské školy.
- Uvědomuje si, že člověk a příroda se navzájem ovlivňují, že každý může svým chováním působit na životní prostředí.

Činnosti a aktivity:

- Třídění odpadu.
- Péče o rostliny a zvířata v koutku živé přírody.
- Pozorujeme na školní zahradě rozkvetlý keř šeríku a zlatice.
- Poznáváme květy šeríku a zlatice podle vůně.
- Zaléváme kytičky v truhlících na školní zahradě.
- Pozorujeme a sbíráme bylinky – heřmánek, jitrocel, řebříček.
- Vaříme si bylinkový čaj z heřmánku.
- Pozorujeme zvířata na statku – návštěva farmy v okolí.
- Čím se živí zvířata na statku, jak o ně pečujeme.
- Jaký máme užitek z hospodářských zvířat.
- Učíme se pojmenovávat domácí zvířata a jejich mláďata.
- Vysvětlujeme si rozdíly mezi savcem a ptákem – pozorování, encyklopedie, obrazový materiál.
- Probouzení přírody-probouzení broučků, cesta do lesa.

KVĚTEN

Dílčí cíle:

- Spoluvytváří zdravé a bezpečné prostředí, snaží se chránit před jeho nebezpečnými vlivy.
- Učí se chránit prostředí kolem sebe.
- Dodržuje pravidel bezpečného chování na školní zahradě

Činnosti a aktivity:

- Třídění odpadu.

- Péče o rostliny a zvířata v koutku živé přírody.
- Pozorujeme charakteristické znaky letního počasí.
- Oteplení přizpůsobujeme i naše oblečení – práce s obrazovým materiálem.
- Pozorujeme prodlužování dne a zkracování večera.
- Učíme se poznávat květiny na zahrádkách i na louce.
- Pozorujeme život včel – vycházka k úlu.
- Čím je hmyz užitečný – prohlížení encyklopedií a pozorování rozkvetlých ovocných stromů na zahrádkách v okolí školy.
- Pozorujeme jarní práci na zahrádkách – okopávání, sázení a pletí.
- Jak se chráníme před klíšťaty?
- Poznáváme exotická zvířata – výlet do ZOO.
- Návštěva hajného ve školce – výlet do obory.

ČERVEN

Dílčí cíle:

- Má poznatky z nejrůznějších oblastí života a poznání v rozsahu podle toho, s čím se v praxi setkává, co kolem sebe vidí, co prožívá, co mu bylo zprostředkováno či vysvětleno (poznatky o přírodě živé i neživé, o přírodních jevech a dějích, o lidech a jejich životě, o kultuře či technice).
- Přizpůsobuje své chování tak, aby jeho důsledky nepoškodily zdraví těch společenství, v nichž žije.
- Má poznatky o planetě Zemi, vesmíru apod. (například o koloběhu vody, střídání denních i ročních období a jejich příčinách, některých planetách).
- Ví, že se stále něco děje, že všechno kolem plyne, vyvíjí se a proměňuje.
- Běžně proměnlivé okolnosti v mateřské škole vnímá jako samozřejmé a přirozeně se tomu dění přizpůsobuje.

Činnosti a aktivity:

- Třídění odpadu.
- Péče o rostliny a zvířata v koutku živé přírody.
- Ukazujeme si na mapě naše největší řeky a hory.
- Pořádáme výstavku pohlednic a fotografií z různých koutů naší země i světa – kde jsme již byli a co jsme tam viděli.

- Pozorujeme prodlužování dne – slunce brzy vychází a později zapadá.
- Co to je bouřka, co to je duha – vlastní zážitky a encyklopedie.
- Co to je nedostatek vláhy – vysychání půdy.
- Co to jsou přívalové deště a záplavy – vlastní zkušenosti dětí.
- Pozorujeme na vycházkách znečištěné potoky a jezírka.
- Jak zabráníme znečišťování vod – práce s obrazovým materiálem a vlastní zkušenosti dětí.
- Hry s vodou – odpařování.
- Pozorujeme stíny během dne, pohyb slunce po obloze – východ a západ.
- Otužujeme se vodou a vzduchem na školní zahradě – mlhoviště.
- Stále pozorujeme letní počasí, život drobného hmyzu v trávě a letní květiny.
- Pokusy – pozorování, experimentování.

Koutek živé a neživé přírody

Ve třídě je zřízen koutek přírody. Děti se zde starají o zvířátka – šneky a rybičky, křečka. Pěstují drobné rostlinky, o které se samy starají, dělají drobné pokusy. Koutek je také vybaven různými přírodninami a pomůckami – kamínky, mušle, kousky kůry, mech, listy, písek, kinetický písek, sádra, lis na rostliny, lupa a pinzeta. V knihovničce mají děti encyklopedie, naučné knihy o zvířatech a herbář.

V našich činnostech a aktivitách se snažíme ukázat dětem, že příroda a lidstvo existují v rozmanitých formách a podobách, které se proměňují, přizpůsobují nebo mizí. Ukazujeme, že člověk svou činností prostředí ovlivňuje v dobrém i zlém, a proto by měl své chování vždy odpovědně zvažovat.

9. Spolupráce s rodiči

Škola je zapojena do celostátního projektu RECYKLOHRANÍ. V rámci tohoto projektu se účastníme společně s rodiči sběru elektroodpadu, mobilních telefonů, baterií. Třídíme odpad, organizujeme sběr starého papíru, plastových víček a hliníku. Rodiče se aktivně účastní akcí pořádaných pro rodiče a děti – drakiáda, zamykání lesa, vynášení Morany, opékání vuřtíků, probouzení broučků, velikonoční dopoledne, pasování školák.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

Jančaříková, K., Kapucianová, M. *Činnosti venku a v přírodě v předškolním vzdělávání*. 1. vyd. Praha: nakladatelství Dr. Josef Raabe, s. r. o., 2013. ISBN: 978-80-7496-071-0.

Jančaříková, K. *Environmentální činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: nakladatelství Dr. Josef Raabe, s. r. o., 2010. ISBN: 978-80-86307-95-4.

Leblová, E. *Environmentální výchova v mateřské škole*. 1. vyd. Praha: Portál, s.r.o., 2012. ISBN 978-80-262-0094-9.

Metodický pokyn MŠMT k zajištění environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) č. j. 16745/2008 - 22

RVP PV, VÚP v Praze, 2004

Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v ČR
č. 1048/2000

SEZNAM ZKRATEK

DVPP	další vzdělávání pedagogických pracovníků
EVVO	environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
MP	metodický pokyn
MŠ	mateřská škola
MŠMT	ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
RVP PV	rámcový vzdělávací program pro předškolní výchovu
ŠVP PV	školní vzdělávací program předškolní výchovy
TVP	třídní vzdělávací program

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 2 Autoevaluační dotazník pro MŠ

„Kvalita realizace EVVO“

Na otázky odpovídejte zaškrtnutím políčka – škálou od nejméně frekventovaného (1) po nejvíce frekventované (5):

1 = nikdy (popřípadě ne, nemohou apod.)

5 = často, pravidelně (popřípadě ano, mohou každý den apod.)

Prostředky environmentální výchovy

Při realizaci EVVO děti:

A1	Zažívají legraci. Realizace EVVO není nudná a nepříjemná.	1	2	3	4	5
A2	Dostávají informace vhodně zjednodušené a podané vzhledem k jejich věku a dispozicím.	1	2	3	4	5
A3	Dostávají podněty pro hmat, sluch, chuť, čich, tj. nejen pro zrak. Učí se poznávat svět všemi smysly.	1	2	3	4	5
A4	Mohou projevovat aktivitu, zvědavost, tvořivost, učí se objevovat.	1	2	3	4	5
A5	Naslouchají příběhům z knížek o přírodě.	1	2	3	4	5
A6	Mají možnost vyjádřit svůj názor, klást otázky.	1	2	3	4	5
A7	Hrají vhodné nesoutěživé hry.	1	2	3	4	5
A8	Společně s dospělými objevují přírodu a její součásti.	1	2	3	4	5
A9	Zažívají pozitivní ekonomický dopad svého ekologického snažení (dozvědí se, jak byly využity peníze za sběr papíru apod.)	1	2	3	4	5
A10	Seznamují se s konkrétními příklady zacházení s živými tvory nebo s životním prostředím z okolí MŠ, domova dítěte.	1	2	3	4	5
A11	Prakticky se seznamují s životem předků. Vyzkoušejí si jejich nástroje, techniky a styly života.	1	2	3	4	5
A12	Prakticky se seznamují s životem jiných kultur (např.	1	2	3	4	5

	indiánů, Eskymáků). Vyzkoušejí si některé jejich nástroje, techniky a styly života.					
A13	Přiměřeně se podílejí na práci pro přírodu (plení, zalévání, krmení zvěře na krmítku či krmelci v zimě, popř. sběr odpadků).	1	2	3	4	5
A14	Učí se kriticky myslet (hledání pravd a polopravd), rozlišovat fakta a fikci	1	2	3	4	5
A15	Pracují při výtvarných činnostech s přírodninami. Vyrábějí z přírodních materiálů.	1	2	3	4	5
A16	Zpívají a naslouchají hudbě o přírodě a hudbě přírody (klapání, praskání šišek, bzučení, šumění apod.).	1	2	3	4	5
A17	Mají možnost podílet se na přípravě pokrmů tradičními způsoby (např. pučálka)	1	2	3	4	5
A18	Učitelka podněcuje a inspiruje využitím dramatické výchovy (pomocí loutek či napodobování).	1	2	3	4	5
A19	Děti mají možnost pravidelně pečovat o něco živého (stromek, záhonek, zvířata apod.) - brigády.	1	2	3	4	5
A20	Podílejí se na vzhledu okolí MŠ (hrabání listí, péče o studánku apod.) – brigády.	1	2	3	4	5
A21	Učí se základům vědeckého pozorování (definice problému, předpokládaný výsledek, pokus, zápis, diskuze, závěr.	1	2	3	4	5
A22	Učí se vnímat závislost zvířat a rostlin na prostředí (ryba na suchu, lekně apod.).	1	2	3	4	5
A23	Učí se číst informace z krajiny (např. stromy mají povadlé listy, je sucho, potřebovaly by zalít. Zvířata si dělají velké zásoby, bude tuhá zima).	1	2	3	4	5
A24	Vypěstují si rostlinu k jídlu (např. hrášek nebo brambory).	1	2	3	4	5
A25	Seznamují se s tím, že potraviny jsou připravovány z rostlin, živočichů či hub, tedy že jsou to produkty z přírody.	1	2	3	4	5
A26	Experimentují a učí se základům experimentu. Jejich malé i	1	2	3	4	5

	větší objevy jsou oceněny.					
A27	Jsou venku nejméně dvě hodiny dopoledne každý den. Mají možnost učit se z přírody.	1	2	3	4	5
A28	Jsou informováni o bezpečných způsobech pohybu a pobytu venku (jak se nezranit, co jíst, co nejíst, jak se neztratit, co dělat když...).	1	2	3	4	5
A29	Oslavují významné události (jubilea, narozeniny, Den Země, dožínky, otevírání studánek), při nichž se rozvíjí jejich vztah k přírodě.	1	2	3	4	5
A30	Mají možnost vytvářet si intenzivní vztah ke konkrétnímu místu nebo stromu.	1	2	3	4	5
A31	Učí se chránit své tělo před nepříznivými dopady životního prostředí (kouř cigaret, výfukové plyny, velký hluk, oslnivé světlo apod.).	1	2	3	4	5
A32	Mohou manipulovat s pomůckami.	1	2	3	4	5
A33	Mají možnost seznámit se s tradičními postupy při úpravě nebo čištění šatstva (např. bělení na slunci), nádobí (např. pomocí octa), či pracovních ploch (např. pomocí kuchyňské soli).	1	2	3	4	5
A34	Zažívají ocenění svých výtvorů a výsledků (na nástěnce nevisí jen ty nejlepší, ale všechny).	1	2	3	4	5
A35	Mají možnost si čas od času připomenout své zážitky z přírody pomocí portfolia nebo nástěnky s fotografiemi a kresbami, popř. pamětní krabice s kamínky a dalšími drobnostmi z cest.	1	2	3	4	5

Hodnocení učitelky při realizaci EVVO v MŠ

B1	Programy EV připravuje v souladu s poznatky z oboru.	1	2	3	4	5
B2	Pravidelně navštěvuje EVVO konference a semináře. Seznamuje se s učitelkami z MŠ, které slouží jako příklady dobré praxe.	1	2	3	4	5
B3	Dává přednost vlastní práci s dětmi před návštěvami ekocenter a lektorů.	1	2	3	4	5
B4	Uvědomuje si individuální zvláštnosti osobnosti a vývoje každého dítěte. Děti nepřetěžuje.	1	2	3	4	5
B5	Upravuje vnitřní i venkovní prostředí, by lépe vyhovovalo EVVO požadavkům.	1	2	3	4	5
B6	Dbá na sebeobsahu dětí. Zapojuje děti do společné práce.	1	2	3	4	5
B7	Zapojuje rodiče (seniory, či veřejnost) do života MŠ.	1	2	3	4	5
B8	Podporuje zvědavost. Oceňuje aktivitu dětí.	1	2	3	4	5
B9	Je dětem pozitivním vzorem. Sama sebe pozitivně vnímá.	1	2	3	4	5
B10	Kriticky hodnotí informace (např. reklamy).	1	2	3	4	5

Hodnocení vnitřního prostředí MŠ

C1	Ve třídě umísťujeme a obměňujeme obrazové tabule (nástěnky) související s EVVO.	1	2	3	4	5
C2	Ve třídě chováme zvíře – třídního mazlíčka.	1	2	3	4	5
C3	Zajišťujeme návštěvní programy s různými zvířaty. (myslivec, sokolník apod.).	1	2	3	4	5
C4	Ve třídě vystavujeme a obměňujeme sbírky přírodnin (kamenů, lastur, motýlů, herbář apod.).	1	2	3	4	5
C5	Ve třídě jsou stále koše na separaci odpadu, minimálně na papír, plast a bioodpad. Na chodbě MŠ jsou umístěny nádoby na sklo, tetrapak a vybraný nebezpečný odpad (monočlánky, baterie).	1	2	3	4	5

C6	Ve třídě jsou pokojové rostliny.	1	2	3	4	5
C7	Ve třídě pěstujeme rostliny přinesené z přírody (např. mechy) nebo rostliny pro děti zajímavé (např. masožravé rostliny).	1	2	3	4	5
C8	Ve třídě jsou dětem stále k dispozici lupy pro pozorování a experimentování.	1	2	3	4	5
C9	Ve třídě jsou dětem stále k dispozici váhy a závaží pro porovnávání hmotnosti.	1	2	3	4	5
C10	Ve třídě jsou dětem stále k dispozici metry, provázky (bužírky) a další pomůcky na měření a porovnávání délky.	1	2	3	4	5
C11	Ve třídě jsou dětem stále k dispozici odměrky na vodu (popř. i písek a drobné předměty) pro porovnávání objemu a množství.	1	2	3	4	5
C12	Ve třídě nejsou dětem na dosah jedovaté rostliny (oleandr, dieffenbachie)	1	2	3	4	5
C13	Ve třídě jsou dětem k dispozici přírodniny (šišky, suché rostliny, kůra, lýko) na spontánní tvoření výtvarného nebo konstrukčního typu.	1	2	3	4	5
C14	Ve třídě nejsou hračky „na jedno použití“, tj. hračky s krátkou trvanlivostí.	1	2	3	4	5
C15	Ve třídě je 15 a méně dětí na jednoho dospělého.	1	2	3	4	5

Hodnocení vnějšího prostředí MŠ (zahrada, popř. včetně nejbližšího okolí MŠ, pokud je denně využíváno)

D1	Na zahradě je velké množství různých zákoutí.	1	2	3	4	5
D2	Na zahradě děti mají možnost pozorovat zvířata (např. stínky, hlemýžďe, motýly, sarančata, popř. kočku či králíky).	1	2	3	4	5
D3	Na zahradě děti mají možnost pozorovat zajímavé rostliny (šplhající liány, šalvěj, která se hýbá po doteku, kopřivy	1	2	3	4	5

	keré plí apod.).					
D4	Na zahradě rostou záhonky či keře (rybíz, beztrnné ostružiny, a stromy (jabloně, lísky, moruše, oskeruše) s jedlými plody, které mohou děti pozorovat a jíst.	1	2	3	4	5
D5	Na zahradě udržujeme přírodní prostředí (tedy ne umělý, ani anglický trávník)	1	2	3	4	5
D6	Na zahradě si děti mohou hrát s blátem, či jílem. Je zde „bltoviště“	1	2	3	4	5
D7	Na zahradě si děti mohou hrát s různými přírodninami, především oblázky a kameny, šiškami a klacíky, dřevem a krou.	1	2	3	4	5
D8	Na zahradě je svažitý terén. Děti mají možnost chodit do kopce a z kopce. Učí se překonávat přirozené přírodní překážky (kořeny).	1	2	3	4	5
D9	Na zahradě je krmítko a budka pro ptáky. Na zahradě jsou „domečky“ pro čmeláky.	1	2	3	4	5
D10	Na zahradě je kompost.	1	2	3	4	5
D11	Na zahradě jsou tajemná místa.	1	2	3	4	5
D12	Na zahradě nebo na střeše MŠ je umístěny větrná korouhvička. Děti mají možnost seznamovat se s větrem a pozorovat ho.	1	2	3	4	5
D13	Na zahradě jsou nádrže s vodou. Děti mají možnost seznamovat se s živlem voda a také s vodními živočichy.	1	2	3	4	5
D14	Na zahradě je ohniště, které slouží pro slavnostní příležitosti. Děti mají možnost seznámit se s živlem oheň.	1	2	3	4	5
D15	Na zahradě nejsou jedovaté rostliny ani houby.	1	2	3	4	5

Hodnocení očekávaných výstupů EVVO

Snažíme se o...

E1	Vybudování úcty k životu.	1	2	3	4	5
E2	Rozvíjení schopností obdivovat přírodu a její krásu a lásky k přírodě.	1	2	3	4	5
E3	Pěstování pokory (je tolik věcí, kterým lidé nerozumějí). Pěstování vědomí, že člověk je součástí zeměkoule.	1	2	3	4	5
E4	Pěstování vědomí, že štěstí a úspěch nejsou jen materiální podstaty.	1	2	3	4	5
E5	Šetření potravinami, i když máme dost peněz, utváření vědomí, že skromnost není ostuda. Používání nenových věcí (oblečení, pomůcky i hračky).	1	2	3	4	5
E6	Pozitivní vztah k přírodě – netrápit, neničit, neobtěžovat.	1	2	3	4	5
E7	Přímý kontakt s přírodou.	1	2	3	4	5
E8	Upřednostňování místních výrobků.	1	2	3	4	5
E9	Vhled do technologií přípravy (jak se co dělá, co se z čeho vyrábí). Děti jsou seznamovány, že potraviny, léky a mnohé užitečné předměty (nábytek) jsou přírodního původu.	1	2	3	4	5
E10	Poznávání historie krajiny v okolí MŠ.	1	2	3	4	5
E11	Vnímání přírody v delších časových úsecích.	1	2	3	4	5
E12	Povědomí o tom, co se v přírodě rozloží a co ne.	1	2	3	4	5
E13	Chápání základních dějů v přírodě (koloběhy, vztahy mezi rostlinami a živočichy).	1	2	3	4	5
E14	Respektování vztahu životního prostředí ke zdraví člověka.	1	2	3	4	5
E15	Vědomí, že škůdci nejsou jen škůdci – tedy že každý tvor má svůj smysl.	1	2	3	4	5
E16	Postupné poznávání našich i světových biotopů a jejich	1	2	3	4	5

	obyvatel.					
E17	Seznamování se s modelovými (vhodně vybranými) živočichy, rostlinami a houbami.	1	2	3	4	5
E18	Návaznost na roční období. Podnikání sezónních aktivit.	1	2	3	4	5
E19	Odbornou správnost (uvádíme odborné názvy živočichů a rostlin, pokud je nevíme, tak dětem řekneme, že daný druh neznáme a společně ho určíme.	1	2	3	4	5
E20	Udržitelný provoz MŠ – předcházení vzniku odpadů, využívání zářivek s úsporným provozem, zateplení budovy, utěsňování oken apod.	1	2	3	4	5

Podstatou autoevaluace je, že učitelka hodnotí sama sebe, své pracovní prostředí a také svůj pokrok. Pro hodnocení pokroku je důležité, aby si učitelka první vyplněný dotazník schovala a po určité době (roce) nebo zkušenosti (z kurzu EVVO) jej vyplnila znovu a porovнала s prvním.